

Universitetet i Trondheim

Vitenskapsmuseet

Zoologisk avdeling

Laboratoriet for ferskvannsekologi og innlandsfiske

Nord-Trøndelag E-verk
v/Bjørn Høgaas
Sjøfartsgt. 3

7700 Steinkjer

Deres ref.:

Vår ref.:

Zool. avd. LFI
JVA/-

DIREKTORATET FOR NATURFORVALTNING	
SAK NR	
29.09.1995 95/9156-1	
KODIF	BEH.
365.16/2	AJR
Dato:	

26.09.95

Kopi RG

ELVEMUSLING (Margaritifera margaritifera) I TEVLA

Jeg viser til tidligere kontakt og melding om at det var funnet elvemusling i Tevla i et område hvor det er planlagt en terskel. Vi foretok i september en undersøkelse av lokaliteten og oversender resultatet i form av et notat (vedlegg). Som det framgår av notatet kunne ikke vi påvise levende muslinger der nå, men fant døde skall. Inntil foreslåtte tiltak er gjennomført og utbredelsen nærmere kartlagt, vil vi tilrå at bygging av terskelen fortsatt utsettes. Vi vil videre be om at det tas kontakt, eventuelt holdes et møte mellom NTE, Direktoratet for naturforvaltning, Fylkesmannens miljøvern avdeling og LFI for å avgjøre hva som skal gjøres videre med saken.

Vennlig hilsen

Jo Vegar Arnekleiv

leder LFI

Kopi:

Direktoratet for naturforvaltning, Vassøkologisk avd., Tunngasletta 2, 7004 Trondheim

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Miljøvern avd., Statens Hus, 7700 Steinkjer

Meråker kommune v/miljøkonsulent Funderud, 7530 Meråker

Arne Tidemann, 7530 Meråker

Postadresse:
Universitetet i Trondheim
Vitenskapsmuseet, LFI
7004 TRONDHEIM

Besøksadresse:
Erling Skakkestgt. 47

Telefon: 73 59 22 80
73 59 22 00
Telefax: 73 59 22 95

NOTAT

Elvemusling (*Margaritifera margaritifera*) i Tevla

Bakgrunn

LFI, Vitenskapsmuseet ble i februar i år gjort oppmerksom på at det er en koloni av elvemusling i Tevla mellom Turifossdammen og vegbrua til Stordalsvegen (brev fra Arne Tidemann, Meråker og svarbrev fra LFI v/Dolmen, jfr. vedlegg 1). Lokaliteten er på det stedet hvor det er planlagt en terskel (NTE, Terskel - og tiltaksplan). Arbeidsgruppen som har utarbeidet terskelplanen var ikke klar over forekomsten av elvemusling, og gjennomføringen av denne terskelen er inntil videre stoppet på grunn av disse opplysningene. Muslingforekomsten blir videre influert av forholdene ved Turifossdammen som det vurderes om skal opprettholdes eller rives. Om overløpet over dammen har betydning for muslingenes trivsel er usikkert, men det har sannsynligvis vært en viss planktonproduksjon i dammen, noe som ernæringsmessig vil komme muslingene til gode.

Elvemuslingen er på det europeiske kontinent en truet/sårbar art og står oppført på Bern-konvensjonens liste III. I Sverige er bestanden gått tilbake de seinere år, og i Sør-Norge har de aller fleste bestandene dødd ut som følge av sur nedbør. Vi har derfor et spesielt ansvar for å ta vare på arten. Elvemuslingen er i Norge fredet ifølge Lakse- og innlandsfiske_loven.

Bestandens status i Tevla

I forbindelse med våre pågående fiskeundersøkelser i området ble lokaliteten i Tevla undersøkt nærmere. Det har vært mye overløp på Grønbergdammen i sommer og derfor stor vassføring i Tevla, så vi fikk ikke undersøkt lokaliteten før den 6.9.95 og den 22.9.95. Begge disse datoer var det minstevannføring i Tevla og gode observasjonsforhold. Arne Tidemann påviste lokaliteten for oss den 6.9. Med på befaringen var også Stein Funderud (miljøkonsulent i Meråker).

Strykstrekningen og to hølør ovafor vegbru til Stordalsvegen ble relativt grundig undersøkt ved hjelp av vannkikkert. Hølene ble undersøkt ned til ca. 1,8 m vanddyp. Bare et mindre og dypere parti midt i hølene var utilgjengelig uten dykkerutstyr. Vi føler derfor at vi har fått undersøkt det aktuelle området relativt godt.

Resultat: Ingen levende elvemusling ble påvist. Vi fant tilsammen 3 nesten helt opptørte enkeltskall (døde muslinger fra mange år tilbake) skjult i sanbankene i hølene ved de to befaringene. Det var til dels betydelig løsmasse (sand og slam) avsatt i hølene. Dette må være kommet de helt siste år, sannsynligvis i forbindelse med slipping av Turifossdammen. Elvemose stakk her og der fram fra sedimentene, og når en sparket vekk løsmassene kom hele elvemosen til syne. To av de tomme skallene ble funnet i nederste hølen, og det ene skallet i den øvre hølen (jfr. kartbilag).

Vi har muntlige bekreftelser på at det var levende elvemuslinger på lokaliteten i 1980 (pers. medd. Kjell Lundemo) og i 1989 (pers. medd. Arne Tidemann). Lokaliteten er kjent fra gammelt av i Meråker og går under navnet "Skjelhølen". Videre ble det i år funnet et tomt skall i strandsona (sedimentene) i tidligere Turifossdammen (pers. medd. Kjell Lundemo). Dette

indikerer at elvemusling også kan finnes lenger oppover i Tevla, men vi har ikke kjennskap til andre forekomster.

Det er ikke mulig å si noe sikkert om hva som er årsaken til at elvemuslingkolonien i "Skjelhølen" har dødd ut. Men siden det var levende muslinger her i 1989 og hølen nå delvis er fylt av sand etc., er det nærliggende å anta at episoder i forbindelse med kraftutbygginga er årsak til dette. Vi vet at det i perioder var tilslamming av elvevatnet i forbindelse med anleggsdriften, og tømmingen av Turifosdammen medførte stor sedimenttransport nedover elva og nedslamming av hølene. Vi har ikke kjennskap til andre forhold (ev. forurensinger, utslipp e.l.) som kunne forårsake elvemuslingdød. Elvevatnet har en god vannkvalitet, slik at surt vatn ikke kan være noen faktor i så måte.

Forslag til tiltak

Vi mener det er viktig både å få undersøkt om det er andre elvemuslingforekomster i Tevla, om de eventuelt blir berørt av kraftutbygginga, og eventuelt gjøre tiltak for å gjenninnføre arten i "Skjelhølen". Vi har derfor følgende forslag:

1. Det foretas en undersøkelse av Tevla mellom Turifosdammen og Grønbergdammen, eventuelt også oppstrøms Grønbergdammen for å få en kartlegging av artens forekomst i Tevla.
2. Det foretas umiddelbart en utspyling/opprensning i de to hølene for å finne ut om muslingkolonien eventuelt er skjult/begravet i slammet.
3. Etter at det er tatt en avgjørelse på hva som skal gjøres med Turifosdammen og terskelbygging og annet anleggsarbeide er ferdig, burde forholdene ligge til rette for en gjeninnføring av arten i "Skjelhølen". Hølen må da være mest mulig rensset for sedimenter (slik den var før), en må ha en god bestand å hente muslinger fra, og det må foreligge tillatelse for en slik gjeninnføring av arten.